

Rudolf Fürst

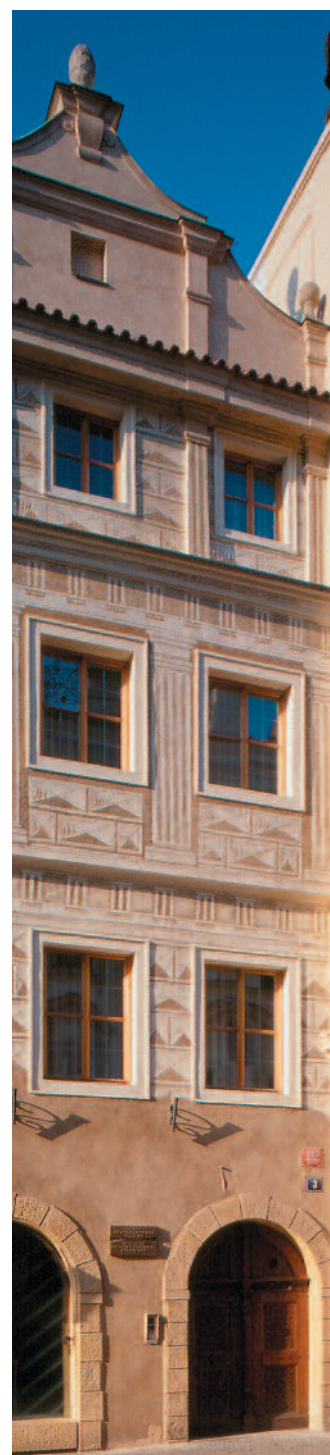
Využijme více českou veřejnou diplomacií v Číně!

SHRNUTÍ A DOPORUČENÍ

ČLR je dlouhodobě strategickou destinací českých národních zájmů. České bilaterální vztahy s Čínou dosáhly momentálně historicky nejvyšší úrovně a jsou stále na vzestupu.

Vedle bilaterální agendy s ČLR je Česká republika ještě přítomna v multilaterálních formátech strategického partnerství EU–ČLR a regionálního sdružení 16 postkomunistických států s Čínou 1+16. Přesto hlavní váha české politiky stále spočívá na bilaterální úrovni.

Českou předností je silná soft power ve východní Asii. Využijme ji ještě více, posilněme veřejnou diplomacií zaměřenou na podporu dobrého jména ČR v Číně. Efektem bude rostoucí ekonomický úspěch České republiky v Číně a posílení kontaktů na nevládní a individuální úrovni.

Úvod: Období historicky nejlepších vztahů s ČLR

ČLR je dlouhodobě strategickou destinací českých národních zájmů, i když v Asii nikoliv jedinou. Příliv zahraničních investic z východní Asie zajišťují zejména Japonsko a Korejská republika. Pozitivní reference těchto investorů se v čínském prostředí projevují s velkým zpožděním a velkou zásluhou na probuzení zájmu ČLR investovat v Čechách mají zejména CzechInvest, Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce (viz jako Smíšená komora) a české lobbistické skupiny.

I když je vedle bilaterální agendy České republiky ještě přítomna v multilaterálních formátech strategického partnerství EU–ČLR a regionálního sdružení 16 postkomunistických států s Čínou 1+16, hlavní váha české politiky stále spočívá na bilaterální úrovni. Formáty 1+16 i EU–ČLR nám sice dávají lepší postavení v optice ČLR, chceme-li se více prosadit v Číně, musíme spoléhat sami na sebe.

Nelze spoléhat jen na ekonomickou diplomacii; dobré kontakty v kultuře, vědě a vzdělání, turismu a osobní známosti dohromady přispívají k šíření dobré pověsti země a prohlubují zájem zahraničních partnerů. Nejsilnějším prostředkem v ovlivnění mínění zahraniční veřejnosti jsou média. Čínská společnost je ve světě velmi typická svým ohledem na ustálené představy o cizích zemích a důrazem na zavedené obchodní a spotřebitelské značky. Česká republika by měla mít ambici se do elitní společnosti atraktivních evropských zemí v čínském povědomí začlenit.

České politické vztahy s Čínou po dvojí cestě prezidenta Miloše Zemana do Číny a jedné návštěvě premiéra Bohuslava Sobotky v ČLR momentálně dosahují historicky nejvyšší úrovně a jsou stále na vzestupu. Historicky první návštěva prezidenta Si Ťin-pchinga v ČR je na programu v roce 2016. „Restart“ politických vztahů mezi Českou republikou a ČLR se uskutečnil a pokračuje s velkou dynamikou. Tento posun je dán větší měrou rostoucím zájmem Číny o bývalou východní Evropu, i když česká strana do něj investovala ta-

Českou předností je silná soft power ve východní Asii.

ké značné úsilí. Dříve nejhorší politické kontakty Prahy s Pekingem v celé Evropě (2008–2012) se zača-

ly obracet úsilím premiéra Petra Nečase a ještě větší měrou politikou prezidenta M. Zemana a předsedy úřednické vlády Jiřího Rusnoka, poté také navazující politikou nové vlády B. Sobotky.

Také oživení hospodářské agendy je třeba ocenit, v roce 2015 se uskutečnil vstup do té doby nevídané masy čínských investic do ČR prostřednictvím soukromé CEFC. Tento text neusiluje o exaktní posouzení závislosti politických a ekonomických procesů s ohledem na metodologické obtíže a značnou politizaci domácího politického a mediálního diskurzu. Jakou měrou se investice CEFC do slovensko-české J&T, která není registrována v ČR, promítnou do národní statistiky, nelze seriózně odhadnout. Dosavadní

čínské investice přesto stále zaostávají za investicemi z Jižní Koreje a Japonska co do množství i v pokrytí strukturálních potřeb české ekonomiky.

Vedle rapidního nárůstu politické agendy na vysoké úrovni v roce 2015 je třeba konstatovat, že dynamika česko-čínských vztahů kontinuálně probíhala a probíhá zejména také na střední úrovni, tj. na úrovni ministerstev (kromě Ministerstva zahraničních věcí ČR zejména Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo kultury ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Ministerstvo vnitra ČR); na úrovni regionů (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Asociace krajů ČR, individuální partnerství regionů a měst), v oblasti lobbistických vztahů (Smíšená komora, individuální lobbisté), na úrovni hospodářských subjektů, a dále směrem k nestátním institucím, individuálním aktérům a soukromým osobám. Tato střední a nižší úroveň kontaktů s ČLR, která představuje nepolitizovanou sféru, neustále sílí a vytváří stále komunikativnější a neformálnější charakter vzájemného sblížení.

Českou předností je silná *soft power* ve východní Asii. Tuto zkušenost zaznamenáváme v úspěšnosti české kulturní politiky v Jižní Koreji, Japonsku a na Tchaj-wanu, ale i v samotné Číně. Proč tedy nevyužít ještě více veřejnou diplomacii na podporu dobrého jména v Číně, kde je pro takovou aktivitu nutno vyvinout úsilí, protože ČR není v této asijské zemi v porovnání s předešlymi ještě dostatečně známá a populární.

Česko je „trendy“

Úspěch České republiky ve zlepšení politických vztahů s Pekingem nestačí k tomu, aby povzbudil zájem čínských spotřebitelů o české zboží a české investice. V náročných podmínkách podnikání ve východní Asii musí ČR spoléhat sama na sebe a na svou schopnost se prosadit.

Česká republika chce být zajímavou zemí pro čínskou veřejnost obecně, tj. pro široký okruh společenských skupin. Hlavní českou předností je *soft power*, která v ČLR ještě nemohla být rozšířena více z důvodu omezených ekonomických kapacit ČR. Česká republika v ČLR udržuje a posiluje síť reprezentativních kanceláří CzechInvest, CzechTrade a CzechTourism. Takovéto zastoupení je na ekonomické možnosti malé země náročné. Způsob, jak navýšit efekt již nyní dobře pracujícího networku, je zachovat jeho rozsah, soustředit se na vybrané prostředky veřejné diplomacie a branding a učinit je ještě efektivnějšími. S ohledem na limitované možnosti se nabízí ta-

Česká republika chce být zajímavou zemí pro čínskou veřejnost.

kové způsoby, které jsou již v prostoru Dálného východu dlouhodobě uplatňované a které se v zemích kulturně blízkých Číně osvědčují. Lze tedy jejich další aktivizací a zefektivněním dosáhnout větších synergických efektů.

Otevřít České centrum (ČC) v Číně

Funkce ČC je učinit prostřednictvím kulturních aktivit ČR pro čínskou veřejnost povědomou, zajímavou a přátelskou. K tomu lze využít všech již osvědčených žánrů a formátů v podobě výstav, koncertů a divadelních představení, videoprojekcí, vzdělávacích a po-

**České centrum by mělo být
snadno dostupné veřejnosti.**

pulárních pořadů. Česká republika by vedle své historické evropské tradice měla být známa také ve své

moderní podobě, jako jedna ze zemí, které stály v čele evropské a světové industrializace a která se prosazuje ve světě techniky, vědy a designu.

České centrum by mělo být snadno dostupné veřejnosti, mělo by mít k dispozici místo pro posezení (kavárna, restaurace), s připojením na Wi-Fi, s půjčovnou knih, časopisů a audiovizuálních nosičů. Personál ČC by měl mluvit plynně čínsky.

Lokace: pro ČC se nejvíce hodí Peking a Šanghaj, výběr z těchto variant je nesnadný, pro obě možnosti existuje silná argumentace. V případě Pekingu hraje roli i politický aspekt, pro Šanghaj zase více hovoří možnost spojit více institucí do společného objektu (ekonomická a diplomatická reprezentace) s cílem racionalizace finančních nákladů.

Česká republika by se měla poučit na příkladu existujících kulturních center zemí EU, ale také partnerů z formátu 1+16 (Maďarsko, Rumunsko, Polsko). Jejich porovnáním lze odhadnout účinek a dopad na veřejnost. Českými přednostmi jsou komunikativnost, improvizace a kreativita.

Posílit přítomnost na sociálních sítích

V ČLR již existuje řada webových stránek spojených s činností českých institucí. Z těch nejvíce vlivných z hlediska public relations je prezentace CzechTourism. Nabízí se racionální řešení postavit buďto nový propagační web popularizující ČR, nebo využít existující web CzechTourism a posílit jej tak, aby oslovil širší a početnější klientelu.

S ohledem na vývoj progresivních a úspěšných webů v Číně je možné umístění české PR prezentace na Wei-sin (We Chat), který se svými textovými a hlasovými aplikacemi pro čínské smartphony a tablety, s 600 miliony uživatelů v ČLR a 70 miliony mimo ČLR, zaznamenává konjunkturu v nárůstu počtu uživatelů. Grafická podoba českého webu by měla korespondovat s již existujícími formáty českých webů, zejména s CzechTourism. Měl by být zajištěn komunikativní charakter českého webu v čínštině pro chat s klienty, včetně patřičného personálního doplnění.

Měl by být zajištěn komunikativní charakter českého webu v čínštině.

Posilnit akademickou spolupráci v oblasti středoevropských studií

5

V Číně roste zájem o střední Evropu, středoevropská studia na čínských univerzitách jsou novým oborem v rámci obecně evropských studií. Česká republika by měla nabídnout čínským partnerským centrům středoevropských studií vlastní programy s lektory, kteří by obohatili úroveň výuky a zprostředkovali studentům historické tradice a moderní společenské vědy tohoto regionu. Intelektuální a estetický potenciál střední Evropy (společenské vědy, literatura, hudba, výtvarné umění, architektura, film, folklórní tradice) není dostatečně známý. Čínští studenti mají hlavně zájem o praktické obory, tj. medicínu, technické vědy, ekonomiku, práva; i v těchto oborech je ČR silná a měla by stát o ještě více studentů z Číny než doposud.

Závěr a doporučení

Ministerstvo zahraničních věcí ČR s pomocí vlády by mělo uvážit podporu pro posílení české veřejné diplomacie v Číně.

- Česká ekonomická diplomacie je na dobré úrovni, z dlouhodobého strategického hlediska však nelze úzce spoléhat jen na ni. Podobně i politické vztahy na vysoké a střední úrovni, jakkoli důležité jsou, negarantují obecné pozitivní povědomí o ČR. Hlavní ideou tohoto doporučení je tedy souběžně pracovat na pozitivní image v nejlidnatější zemi světa cestou efektivní veřejné diplomacie.

- Otevřít České kulturní centrum v Číně: Činnost ČC naváže na sérii již dříve realizovaných kulturních akcí, které měly gradující tendenci co do počtu, umělecké úrovně i odezvy veřejnosti.
- Posilnit českou přítomnost na sociálních sítích v ČLR ve spolupráci CzechTourism a Ministerstva zahraničních věcí ČR.
- Posilnit akademickou spolupráci v oblasti středoevropských studií se záštitou Ministerstva zahraničních věcí ČR a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

*Rudolf Füst je výzkumným pracovníkem Ústavu mezinárodních vztahů,
e-mail: furst@iir.cz*

(S podporou grantu TA ČR Omega, TD TD020375)